

Grundnotat vedrørende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2002/15 om tilrettelæggelse af arbejdstid for personer, der udfører mobile vejtransportaktiviteter (KOM (2008) 650 af 15. oktober 2008)

1. Resumé

I henhold til det gældende sektordirektiv 2002/15 om arbejdstid i vejtransportsektoren skal Kommissionen inden 2009 komme med et forslag i relation til anvendelsen af arbejdstidsbestemmelserne på selvstændige chauffører, hvilket er sket ved nærværende forslag. Det foreslås, at arbejdstidsbestemmelserne ikke skal finde anvendelse på selvstændige chauffører, men at der indføres en definition af "falske selvstændige" i direktivet og i forlængelse heraf en bestemmelse om håndhævelse gennem inspektion. Desuden foreslås definitionen af natarbejde ændret og endelig indeholder ændringsdirektivforslaget mindre ændringer af teknisk karakter.

2. Baggrund

Kommissionen har den 15. oktober 2008 fremsat forslag om ændring af direktiv 2002/15 om tilrettelæggelse af arbejdstid for personer, der udfører mobile vejtransportaktiviteter (KOM(2008)650). Forslaget blev modtaget i en dansk sprogversion den 22. oktober 2008.

Direktiv 2002/15, der er implementeret ved lov nr. 395 af 1. juni 2005, indeholder i artikel 2 en bestemmelse om, at Kommissionen senest 2009 skal fremsætte et forslag om, hvordan direktivets bestemmelser kan anvendes i forhold til selvstændige chauffører eller om, at selvstændige chauffører ikke skal være omfattet af direktivet. Desuden er det i artikel 7 i direktivet anført, at bestemmelsen om natarbejde skal evalueres, og at der om nødvendigt skal fremsættes ændringsforslag til direktivet i den henseende.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslaget har hjemmel i Traktatens artikel 71 og artikel 137, stk. 2.

4. Nærhedsprincippet

Kommissionen finder, at forslaget er i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet. Det begrundes med, at forslaget i alt væsentligt sigter mod at tydeliggøre rækkevidden af eksisterende fællesskabsregler og forbedre håndhævelsen heraf, hvilket ikke kan opnås ved en indsats i hver medlemsstat for sig.

Overordnet er forslaget efter Beskæftigelsesministeriets opfattelse i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet. Såvel konkurrencehensyn som hensynet til arbejdsmiljø og trafikikkerhed taler for, at der er ensartede regler i medlemsstaterne for så vidt angår arbejdstidsregler i vejtransportsektoren..

Ministeriet finder dog behov for at foretage en nærmere vurdering af konsekvenserne af, at der indføres en fællesskabsretlig definition af 'falske selvstændige' og i forlængelse heraf en ny artikel 11a om håndhævelse.

5. Formål og indhold

Ifølge forslaget skal selvstændige chauffører ikke omfattes af direktivet. I stedet foreslås definitionerne ændret, så "falske selvstændige chauffører" omfattes af direktivet for derved at imødegå omgåelse af bestemmelserne i direktivet. I forlængelse heraf foreslås en ny artikel 11a om håndhævelse ved arbejdsinspektører indsat i direktivet. Endelig er der visse tekniske ændringer samt en ændring af definitionen af "natarbejde".

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Forslaget er fremsat medio oktober 2008, og der foreligger derfor ikke indikationer omkring parlamentets opfattelse af forslaget eller forhandlingssituationen. Traktatens artikel 251 om fælles beslutningstagen skal iagttages.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Det bemærkes, at den retlige definition af henholdsvis arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende i Danmark fastlægges ud fra et samspil mellem ansættelsesretlige regler og skatteretlige regler. I dansk ret skal en række elementer være opfyldt, for at en person anses for at være lønmodtager og dermed også har lønmodtagerrettigheder. En lønmodtager er i dansk ret almindeligvis karakteriseret ved at være en person, der i kraft af en arbejdsaftale har pligt til personligt at udføre erhvervs-mæssigt arbejde efter arbejdsgivernes instruktioner, regning og risiko, under arbejdsgiverens tilsyn og i arbejdsgiverens navn og mod betaling af vederlag.

Der er i Danmark praksis for, at domstolene (herunder Arbejdsretten) afgør tvister i relation til, om en person er selvstændig, eller om vedkommende reelt er i et ansættelsesforhold med en arbejdsgiver. Herved imødegås også problemerne, hvor eksisterende lovgivning søges omgået.

Hvis ændringsdirektivforslaget vedtages i den foreliggende form, vil det rejse tvivl om, hvorvidt den ovenfor beskrevne praksis vil kunne opretholdes, for så vidt angår vejtransportsektoren. I den forbindelse kan det nævnes, at forslaget om indførelse af en ny artikel 11a om håndhævelse ved arbejdsinspektører vil være en nyskabelse i forhold til nuværende dansk praksis. Det er dog endnu ikke afklaret, hvad den foreslåede artikel 11a præcist vil have af konsekvenser. Hvis forslaget vedtages, skal der under alle omstændigheder gennemføres ændringer i lov nr. 395 af 1. juni 2005.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Hvis forslaget om håndhævelse ved arbejdsinspektører vedtages, vil dette have økonomiske konsekvenser for det offentlige. Der er ikke grundlag for at komme med nærmere vurderinger af forslagets konsekvenser på nuværende tidspunkt.

9. Høring

Forslaget er sendt i høring til organisationerne med sæde i Beskæftigelsesministeriets Specialudvalg. Der er endnu ikke modtaget høringsvar.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er umiddelbart skeptisk overfor forslaget om at, ”falske selvstændige” skal defineres på EU-niveau. Det kan ikke afvises, at indførelse af en sådan definition vil kunne få afsmittende virkning på fremtidige direktivforslag. Regeringen er også umiddelbart skeptisk i relation til den forslåede artikel 11a om håndhævelse via arbejdsinspektører. De øvrige elementer i ændringsdirektivforslaget er regeringen mere positiv overfor.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger endnu ikke oplysninger om andre landes syn på ændringsdirektivforslaget. Ministeriet forventer, at lande med et arbejdsmarked, der i nogen grad ligner det danske, fx Sverige og Finland, vil have nogenlunde samme syn på direktivets forskellige elementer som den danske regering.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke været forelagt før.